

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 maja 2009 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustaw w zakresie
uwierzytelniania dokumentów**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów.

Jednocześnie upoważnia senatora Leona Kieresa do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów¹⁾

Art. 1.

W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 33 § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie.";

2) po art. 76 dodaje się art. 76a:

"Art. 76a. § 1. Jeżeli dokument znajduje się w aktach organu lub podmiotu, o którym mowa w art. 76 § 1 lub 2, wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ lub podmiot odpis lub wyciąg z dokumentu. Organ administracji publicznej zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać ich nie może. Gdy organ uzna za konieczne przejrzenie oryginału dokumentu, może wystąpić o jego dostarczenie.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz ustawę z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524 oraz z 2008 r. Nr 229, poz. 1539.

- § 2. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub doradcy podatkowego.
- § 3. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub doradcy podatkowego ma charakter dokumentu urzędowego.
- § 4. Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, organ administracji publicznej zażąda od strony składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 2, przedłożenia oryginału tego dokumentu."

Art. 2.

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547, Nr 234, poz. 1571 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 156.

pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie.";

2) art. 129 otrzymuje brzmienie:

"Art. 129. § 1. Strona powołująca się w piśmie na dokument obowiązana jest na żądanie przeciwnika złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą.

§ 2. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

§ 3. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa ma charakter dokumentu urzędowego.

§ 4. Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, zażąda od strony składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 2, przedłożenia oryginału tego dokumentu.";

3) w art. 485 § 4 otrzymuje brzmienie:

"§ 4. Jeżeli nie dołączono oryginału weksła, czeku, warrantu lub rewersu albo dokumentów określonych w § 3, przewodniczący wzywa powoda do ich złożenia pod rygorem zwrotu pozwu na podstawie art. 130."

Art. 3.

W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, z późn. zm.⁴⁾) w art. 4 po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

"1b. Adwokat ma prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Jeżeli dokument

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 34, poz. 303, Nr 62, poz. 577 i Nr 202, poz. 2067, z 2005 r. Nr 163, poz. 1361, Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 75, poz. 529 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 80, poz. 540, Nr 85, poz. 571 i Nr 99, poz. 664 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 156 i Nr 37, poz. 286.

zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia) adwokat stwierdza to w poświadczeniu."

Art. 4.

W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, z późn. zm.⁵⁾) w art. 6 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Radca prawny ma prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Jeżeli dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia) radca prawny stwierdza to w poświadczeniu."

Art. 5.

W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2008 r. Nr 73, poz. 443, Nr 63, poz. 393, Nr 130, poz. 829 i Nr 180, poz. 1112) w art. 41 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

"4. Doradca podatkowy ma prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Jeżeli dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia) doradca podatkowy stwierdza to w poświadczeniu."

Art. 6.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 137 § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, a także doradca podatkowy mogą sami

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 34, poz. 303, Nr 62, poz. 577 i Nr 202, poz. 2067, z 2005 r. Nr 163, poz. 1361, Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 206, poz. 1522 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 80, poz. 540, Nr 85, poz. 571 i Nr 99, poz. 664 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 156 i Nr 37, poz. 286.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818, Nr 192, poz. 1378 i Nr 225, poz. 1671, z 2008 r. Nr 118, poz. 745, Nr 141, poz. 888, Nr 180, poz. 1109 i Nr 209, poz. 1316, 1318 i 1320 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 44, poz. 362 i Nr 57, poz. 466.

uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie.";

2) po art. 194 dodaje się art. 194a w brzmieniu:

"Art. 194a. § 1. Jeżeli dokument znajduje się w aktach organu lub jednostki, o których mowa w art. 194 § 1 i 2, wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ lub jednostkę odpis lub wyciąg z dokumentu. Organ podatkowy zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać ich nie może. Gdy organ podatkowy uzna za konieczne przejrzanie oryginału dokumentu, może wystąpić o jego dostarczenie.

§ 2. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego lub doradcy podatkowego.

§ 3. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego lub doradcy podatkowego ma charakter dokumentu urzędowego.

§ 4. Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, organ podatkowy zażąda od strony, składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 2, przedłożenia oryginału tego dokumentu."

Art. 7.

W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 oraz z 2004 r. Nr 172, poz. 1804) w art. 9 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Rzecznik patentowy ma prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Jeżeli dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia) rzecznik patentowy stwierdza to w poświadczeniu."

Art. 8.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie.";

2) art. 48 otrzymuje brzmienie:

"Art. 48. § 1. Strona powołująca się w piśmie na dokument obowiązana jest na żądanie sądu złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą.

§ 2. Jeżeli dokument znajduje się w aktach organu, o którym mowa w art. 76 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz w art. 194 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.⁸⁾), wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ odpis lub wyciąg z dokumentu. Sąd zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać ich nie może. Gdy sąd uzna za konieczne przejrzenie oryginału dokumentu, może wystąpić o jego dostarczenie.

§ 3. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub doradcy podatkowego.

§ 4. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie adwokata, radcy

⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 169, poz. 1417, Nr 250, poz. 2118 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 38, poz. 268, Nr 208, poz. 1536 i Nr 217, poz. 1590, z 2007 r. Nr 120, poz. 818, Nr 121, poz. 831 i Nr 221, poz. 1650, z 2008 r. Nr 190, poz. 1171 i Nr 216, poz. 1367 oraz z 2009 r. Nr 53, poz. 433.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818, Nr 192, poz. 1378 i Nr 225, poz. 1671, z 2008 r. Nr 118, poz. 745, Nr 141, poz. 888, Nr 180, poz. 1109 i Nr 209, poz. 1316, 1318 i 1320 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 44, poz. 362 i Nr 57, poz. 466.

prawnego, rzecznika patentowego lub doradcy podatkowego ma charakter dokumentu urzędowego.

§ 5. Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, zażąda od strony składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 3, przedłożenia oryginału tego dokumentu."

Art. 9.

W ustawie z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 i Nr 264, poz. 2205 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) w art. 27 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Radcowie mają prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Jeżeli dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia) radca stwierdza to w poświadczeniu."

Art. 10.

W sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w pierwszej instancji, dotychczasowe przepisy w zakresie uwierzytelniania dokumentów.

Art. 11.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. Cel ustawy

Celem niniejszej nowelizacji jest odformalizowanie postępowania cywilnego, administracyjnego, sądowo-administracyjnego oraz podatkowego poprzez racjonalizację istniejącego obowiązku dołączania do akt sprawy dokumentów oryginalnych lub ich odpisów notarialnych. Zmiana polega na szerszym niż dotychczas umożliwieniu uwierzytelniania odpisów dokumentów przez profesjonalnych pełnomocników stron, reprezentujących zawody zaufania publicznego. Jej zamierzonym skutkiem jest wydatne umniejszenie uciążliwości polegającej na konieczności wyzbycia się przez strony postępowania, często na długi czas dokumentów oryginalnych albo poniesienia kosztów ich notarialnego uwierzytelniania bądź uzyskania ich urzędowych odpisów.

II. Obowiązujący stan prawny

Kodeks postępowania cywilnego w art. 129 stanowi, iż "strona powołująca się w piśmie na dokument obowiązana jest na żądanie przeciwnika złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą".

Tak orzecznictwo jak i nauka prawa, z brzmienia cytowanego przepisu wyprowadza wniosek, iż strona, która wywodzi swoje twierdzenia procesowe z treści dokumentów, powinna bezwzględnie przedłożyć do akt sprawy oryginał dokumentu, ma na to określony czas, aż do rozprawy. Obowiązek powstaje natomiast jeszcze przed rozprawą jeśli, przedłożenia oryginału zażąda strona przeciwna. W nauce prawa podnosi się, iż takie uregulowanie ma służyć umożliwieniu wyrażenia przez stronę przeciwną własnego stanowiska jeszcze przed rozprawą. Wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2002 r. (I CKN 1280/00 LEX nr 78358):

"Artykuł 128 k.p.c. pozwala na dołączenie do pisma procesowego odpisów załączników (np. ich kserokopii) zamiast załączników w oryginale. Z art. 129 k.p.c. jednak wynika, że najpóźniej na rozprawie strona obowiązana jest okazać sądowi oryginały tych dokumentów, natomiast na żądanie przeciwnika obowiązana jest uczynić to jeszcze przed rozprawą. Ustawodawca posługując się pojęciem dokumentu rozumiał przez to oryginał dokumentu. Tam gdzie oryginał może być zastąpiony przez odpis (np. odbitkę ksero), ustawodawca wyraźnie to zaznaczył."

Opisany rygorizm w zakresie dołączania dokumentów oryginalnych łagodzony jest w kilku sytuacjach, np. w zakresie dokumentów urzędowych znajdujących się w aktach organów władzy publicznej oraz innych organów państwowych (art. 244 § 1 i § 2 kpc); Stosownie do art. 250 § 1 i § 2 jeżeli dokument znajduje się w aktach organu, o którym mowa w art. 244 § 1, wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ odpis lub wyciąg z dokumentu. Sąd zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać go nie może; jeśli zaś sąd mimo to uzna za konieczne przejrzenie oryginału dokumentu, może zarządzić, by go dostarczono na rozprawę, albo przejrzeć go na miejscu przez sędziego wyznaczonego lub przez cały skład sądu.

Złagodzenia obserwujemy również w zakresie ściśle wymienionych w kpc innych dokumentów: tj.

- w zakresie dokumentu pełnomocnictwa procesowego:

"Art. 89. § 1. Pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa. Adwokat i radca prawny, a także rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa. Sąd może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony."

- w zakresie załączników do pozwu w postępowaniu nakazowym w postaci dokumentu urzędowego, zaakceptowanego przez dłużnika rachunku, wezwania dłużnika do zapłaty i pisemnego oświadczenia dłużnika o uznaniu długu, zaakceptowanego przez dłużnika żądania zapłaty, zwróconego przez bank i nie zapłaconego z powodu braku środków na rachunku bankowym, dołączonej do pozwu umowy, dowodu spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego oraz dowodu doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, jeżeli powód dochodzi należności zapłaty świadczenia pieniężnego lub odsetek w transakcjach handlowych określonych w ustawie z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (art. 485 k.p.c.).

Wbrew rozpowszechnionemu mniemaniu brak jest natomiast, czy to w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, ustawy o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych, czy też innych aktach prawnych, generalnego przepisu stanowiącego, jaką moc mają dokumenty poświadczone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, adwokata, czy też rzecznika patentowego bądź radcy Prokuraturii Generalnej.

Powyższe spostrzeżenia wskazują, iż w istocie, w świetle obowiązujących przepisów, w każdym przypadku (poza w/w wyjątkami przewidzianymi w art. 250 kpc, 89 § 1 kpc oraz art. 485 § 4 kpc) bezwzględnie koniecznym jest dostarczenie oryginału dokumentu.

Takie formalistyczne uregulowanie prawne przez kilkadziesiąt lat łagodzone było przyjętą praktyką stosowania prawa, w której przyjmowano, iż kopie dokumentów - jeśli są poświadczone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego bądź adwokata - mają moc taką jak dokumenty oryginalne.

Od praktyki tej zaczęto odstępować w ostatnich latach, czego wyrazem było kilka następujących po sobie orzeczeń Sądu najwyższego:

Oto teza jaka została wyrażona w uzasadnieniu uchwały Sądu najwyższego z 19 marca 2004 r. (III CZP 21/04 OSNC 2005/7-8/118), gdzie stwierdzono:

"można za wyjątkowe uznać przyznane radcom prawnym (adwokatom) uprawnienie do uwierzytelniania odpisów określonych dokumentów. Uprawnienie ustanowione zostało na potrzeby postępowania cywilnego w konkretnych przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Oprócz przytoczonego art. 89 § 1 zdanie drugie k.p.c, chodzi także o art. 485 §4 k.p.c."

Powyższa linia orzecznicza została także podtrzymana:

- w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2006 r. III SZ 2/06 (OSNP 2007/15-16/239):

"Przepis art. 89 § 1 k.p.c. upoważnia adwokata, radcę prawnego oraz rzecznika patentowego wyłącznie do uwierzytelniania udzielonego im pełnomocnictwa, co nie obejmuje uwierzytelniania innych dokumentów urzędowych, w tym dokumentu przy pomocy którego organ osoby prawnej wykazuje swoje umocowanie do działania w imieniu osoby prawnej (art. 68 w związku z art. 67 § 1 k.p.c)".

- w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r. I CZ 8/06 (OSP 2006/12/141):

"Wykazanie umocowania adwokata do reprezentowania strony będącej osobą prawną następuje przez złożenie pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi przez osoby działające w imieniu osoby prawnej oraz dokumentu świadczącego o tym, że są one uprawnione do działania jako organ osoby prawnej. Dokumenty te powinny być złożone w oryginałach bądź w odpisach uwierzytelnionych przez uprawnione podmioty.

- w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 22.12.2005 r. I ACa 540/05 LEX nr 186125.

Kodeks postępowania cywilnego przewiduje jedynie w dwóch przypadkach kompetencje pełnomocnika procesowego będącego adwokatem, radcą prawnym bądź rzecznikiem patentowym do poświadczenia dokumentów za zgodność z oryginałem (art. 89 § 1 i art. 485 § 4).

Takich uprawnień nie zawierają również odpowiednie przepisy korporacyjne.

Również w innych postępowaniach przepisy nie przewidują jednoznacznie możliwości posługiwania się zamiast oryginałami, kopiami dokumentów.

Niniejsza propozycja nowelizacji skupia się jedynie na postępowaniach cywilnych i administracyjnych sensu largo. Nie dotyczy natomiast postępowań karnych, w których

przepisy postępowania dowodowego są bardzo ściśle gdzie ze względu na szczególną funkcję oraz wyjątkowość tych postępowań, organy procesowe powinny zaznajać się z oryginałami dokumentów .

Kodeks postępowania administracyjnego oraz Ordynacja podatkowa w ogóle nie zawierają przepisu ustanawiającego obowiązek posługiwania się dokumentem w oryginale (analogicznym do art. 129 kpc), posługują się jedynie pojęciem "dokumentu". Jednakże tak orzecznictwo sądowno-administracyjne jak doktryna stanowczo zakładają, iż status dokumentów mają jedynie oryginały i to one stanowią właściwy środek dowodowy. Tytułem przykładu można przywołać następujące wypowiedzi orzecznictwa i nauki prawa: wyrok Naczelnego Sadu Administracyjnego z 21 września 1999 r. III SA 7375/98 LEK nr 40052:

" Niepoświadczone urzędowo kserokopie dokumentów w zdecydowanej większości nie mogą stanowić dowodu na to, co jest w nich zapisane".

Obowiązek przedłożenia oryginału dokumentu jest nieznacznie złagodzony w art. 33 § 3 kpa, który stanowi, iż adwokat lub radca prawny oraz rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz art. 137 § 3 Ordynacji podatkowej, zgodnie z którym adwokat, radca prawny lub doradca podatkowy może sam uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa. Profesjonalni pełnomocnicy nie posiadają jednak prawa do uwierzytelniania dokumentów w szerszym zakresie.

Wreszcie nieco odmiennie uregulowana jest kwestia wymogu korzystania z dokumentów oryginalnych w postępowaniu sądowno-administracyjnym. Art. 48 ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi stanowi, iż "Strona powołująca się w piśmie na dokument obowiązana jest na żądanie sądu złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą." Inaczej jednak niż w postępowaniu cywilnym, tak orzecznictwo, jak i doktryna zakłada, iż przepis należy rozumieć w taki sposób, że strona może w postępowaniu sądowno-administracyjnym posługiwać się sporządzonymi przez siebie odpisami (kopiami) dokumentów, jednakże gdy Sąd uzna to za niewystarczające może zażądać od strony przedłożenia dokumentów w oryginale.

Tytułem przykładu można przywołać wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 sierpnia 2005 r. OSK 1508/2004

„Niepodporządkowanie się strony żądaniu sądu art. 48 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.) powoduje tylko ten skutek, że sąd ogranicza się do oceny, czy dana okoliczność może być uznana za udowodnioną na podstawie treści przedłożonego odpisu tego dokumentu.".

Podobnie jak inne ustawy - ustawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie daje profesjonalnym pełnomocnikom stron generalnej kompetencji do uwierzytelniania dokumentów. Wyłom w tym zakresie czyni jedynie art. 37 § 1 ustawy, zgodnie z którym adwokat, radca prawny, doradca podatkowy i rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa. Sąd może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony.

Kwestię tworzenia poświadczeń odpisów dokumentów reguluje w sposób ogólny ustawa z 14 lutego 1991 - Prawo o notariacie. Reguluje ona kwestię notarialnego poświadczenia dokumentów oryginalnych w art. 79 i w art. 96-99.

Przypisanie poświadczeniom mocy zbliżonej do oryginału następuje na mocy art. 2 § 2 Prawa o notariacie, zgodnie z którym czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego.

Nie oznacza to zatem, iż notarialne poświadczenie dokumentu ma samo w sobie moc równą oryginałom dokumentów. W świetle powyższej regulacji notarialne poświadczenia dokumentu będą jedynie dokumentami stwierdzającymi urzędowo istnienie dokumentu o określonej treści (tak też Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego część pierwsza postępowanie rozpoznawcze tom I. pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2002, str. 518).

Uregulowanie takie zakłada odrębność oryginalnego dokumentu przywoływanego przez stronę od jego poświadczanego notarialnie odpisu, która w świetle powyższej regulacji jest osobnym dokumentem - dokumentem urzędowym.

Takie ujęcie wyklucza posługiwanie się notarialnym poświadczeniem odpisów aktów stanu cywilnego, albowiem zgodnie z art. 4 ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, akty stanu cywilnego (i tylko one) stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych.

W realiach nowoczesnej gospodarki rynkowej, wymóg dołączania do akt oryginałów dokumentów należy uważać już jako zbytnią formalność, utrudniającą niepotrzebnie obywatelom, a zwłaszcza przedsiębiorcom dochodzenie ich praw.

Wystarczy tylko zauważyć, iż niejednokrotnie jeden i ten sam dokument może być stronie potrzebny równocześnie w kilku postępowaniach. Często dochodzi bowiem do sytuacji, gdy zwykła faktura VAT będzie dowodem w toczących się równocześnie postępowaniach cywilnych i podatkowych. Ponadto szereg dokumentów w postaci chociażby dziennika budowy, koncesji, zezwoleń, czy odpisów z Krajowego Rejestru Sądowego albo zaświadczeń z Ewidencji Działalności Gospodarczej ma dla przedsiębiorców kluczowe

znaczenie i zmuszone są oni przedkładać je w różnych postępowaniach niejednokrotnie po kilkadziesiąt razy w ciągu roku.

Nie bez znaczenia dla uciążliwości dołączania oryginałów dokumentów jest też ciągle nie w pełni prawidłowa organizacja pracy sekretariatów sądowych i składnicy akt, gdzie zaginięcia dokumentów nie należały wcale do rzadkości.

Obowiązek przedkładania dokumentów w oryginałach bądź urzędowych lub notarialnych odpisach oznacza ponadto dla przedsiębiorców w praktyce dodatkowe, niepotrzebne obciążenie finansowe. Dla przykładu: koszt uzyskania aktualnego urzędowego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wynosi bowiem 30 złotych, zaś notarialne poświadczenie uzyskanego wcześniej odpisu wcale nie jest tańsze, gdyż liczone jest kwotą 6 złotych (netto) za stronę, a odpisy z Krajowego Rejestru Sądowego często mają ok. 8-10 stron.

Obowiązek przedkładania dokumentów w oryginałach bądź urzędowych lub notarialnych odpisach stanowi także uciążliwą formalność, albowiem w przypadku konieczności wylegitymowania się dokumentem przedsiębiorca musi każdorazowo ubiegać się np. o kolejny urzędowy odpis decyzji lub zaświadczenia bądź też udawać się do notariusza.

Wreszcie trudno zrozumieć sens utrzymywania generalnego rygoru dołączania oryginałów lub urzędowych bądź notarialnych odpisów w sytuacji, gdy w stosunku do pewnych kategorii dokumentów dopuszcza się wyraźnie w ustawach poświadczenie dokumentów przez profesjonalnych pełnomocników stron.

Trudno zatem doprawdy pojąć dlaczego adwokat lub radca prawny może poświadczyć za zgodność z oryginałem kopie podpisanej przez pozwanego faktury w postępowaniu nakazowym, a nie może tej samej kopii faktury poświadczyć za zgodność w postępowaniu zwykłym, odsyłając stronę w tym celu do notariusza.

Taka komplikacja w istocie uderza w interesy strony, która ponosząc koszty korzystania z pomocy prawnej (co w przypadku przedsiębiorców jest normą), koszty opłaty sądowej, musi ponieść jeszcze dodatkowe koszty notarialnego poświadczenia załączanych do akt, niejednokrotnie bardzo licznych, dokumentów.

III. Proponowana nowelizacja

Proponowana nowelizacja ma na celu odformalizowanie procedur korzystania w postępowaniach cywilnym, podatkowym, administracyjnym i administracyjno - sądowym z odpisów dokumentów, bez jednoczesnego zwiększonego ryzyka nieprawidłowych rozstrzygnięć. W ocenie wnioskujących najrozsądniejszym rozwiązaniem jest osiągnięcie

pożądanego skutku przez poszerzenie kręgu podmiotów mogących poświadczать dokumenty za zgodność z oryginałem dla celów postępowań prawnych, poprzez generalne włączenie w krąg podmiotów upoważnionych profesjonalnych pełnomocników, będących również osobami zaufania publicznego.

Takie rozwiązanie byłoby jedynie rozszerzeniem kompetencji, jakie pełnomocnicy procesowi posiadają już w odniesieniu do niektórych dokumentów. Postulowane rozwiązanie kumulowałoby ponadto wszelkie czynności związane z przygotowaniem i prowadzeniem sprawy w postępowaniach prawnych w gestii jednego podmiotu, bez konieczności uruchamiania działań organów administracji czy notariuszy. Stanowiłoby ponadto dla przedsiębiorców odciążenie finansowe, gdyż aktualnie zdecydowana większość przedsiębiorców korzysta z fachowej obsługi kancelarii prawnych lub radców prawnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach.

Wreszcie postulowana regulacja dąży do uproszczenia procedury korzystania z uwierzytelnionych odpisów dokumentów, przez zapisanie wprost w ustawie reguły, iż poświadczenie za zgodność z oryginałem odpisu dokumentu ma charakter dokumentu urzędowego.

W świetle powyższej regulacji poświadczenia odpisu dokumentu będą dokumentami stwierdzającymi urzędowo istnienie dokumentu o określonej treści, na podobieństwo regulacji prawnej zawartej art. 2 § 2 Prawa o notariacie, zgodnie z którym czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego.

Oznacza to, że sąd przeprowadzać będzie postępowanie dowodowe nie tyle z samego dokumentu prywatnego przedłożonego w urzędowo poświadczonej kopii, ale z dokumentu urzędowego, z którego (na podstawie usuwalnego domniemania z art. 244 § 1 kpc), wyprowadza wniosek o istnieniu dokumentu prywatnego, o treści tożsamej z przedłożonym poświadczeniem.

Ukształtowana w ten sposób procedura dopuści możliwość kwestionowania przez strony tak poświadczonych dokumentów.

Jednocześnie, gdy będzie to uzasadnione okolicznościami sprawy organ prowadzący postępowanie może zażądać od strony składającej odpis dokumentu jego oryginału.

Powyższa regulacja nie stwarza nadmiernego ryzyka nadużyć związanych z rozszerzeniem listy podmiotów upoważnionych do uwierzytelniania odpisów dokumentów. Należy mieć bowiem na uwadze to, iż uzyskując status osób upoważnionych do poświadczania zgodności odpisów z oryginałem, profesjonalni pełnomocnicy będą podlegać odpowiedzialności

karnej za poświadczenie nieprawdy z art. 271 kk. Ponadto w stosunku do profesjonalnych pełnomocników będzie wchodzić w grę odpowiedzialność dyscyplinarna, gdzie sankcją może być nawet pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

Pożądany efekt proponuje się uzyskać we wskazany w ustawie sposób.

Nowelizacja, w zakresie art. 76a § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego określa, iż podmiotem poświadczającym może być (oprócz notariusza) tylko reprezentant określonego prawniczego zawodu zaufania publicznego, będący jednocześnie pełnomocnikiem strony składającej dokument w tej konkretnej sprawie. Uwierzytelnianie dokumentów winno być tylko wypadkową działalnością fachowych pełnomocników.

Taka regulacja zapobiega też bezpodstawnemu kwestionowaniu poświadczonych odpisów, obliczonemu tylko na przedłużanie postępowania.

Nowa regulacja pozwoli też na uniknięcie sytuacji, związanych z aktualnym brzmieniem art. 89 § 1 kpc, który zakłada, iż pełnomocnik może uwierzytelnić tylko odpis swojego pełnomocnictwa, ale już nie np. pełnomocnictwa podstawowego, gdy pełnomocnik działający jest pełnomocnikiem podstawowym. Prowadzi to do sytuacji, w której radca prawny gminy, działający w oparciu o pełnomocnictwo udzielone przez kierownika gminnej jednostki organizacyjnej, mógł uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa, ale w celu uwierzytelnienia pełnomocnictwa kierownika jednostki musiał udawać się do notariusza.

Uzasadnione jest pozostawienie wymogu dołączenia oryginałów weksla i czeku, zwłaszcza, że po zakończeniu sprawy nie podlegają one zwrotowi stronom, lecz są kasowane przez przekreślenie. Tak samo należy traktować dokumenty określone w art. 485 § 3 kpc. Konieczne jest ponadto dookreślenie, iż wymóg złożenia oryginału, dotyczy także warrantu i rewersu, co zakłada np. § 90 ust. 1 i 3. regulaminu urzędowania sądów powszechnych, a nie przewiduje jednoznacznie kpc. Do pozostałych dokumentów zastosowanie powinien znaleźć ogólny znowelizowany art. 129 kpc, bez konieczności powtarzania jego treści.

W kpa brakuje przepisu analogicznego do art. 250 kpc, wskazane byłoby jego wprowadzenie, stąd proponowany art. 76a § 1 kpa.

W zakresie proponowanych postanowień art. 76a § 2-4 kpa ich założenia są tożsame z założeniami proponowanej noweli art. 129 kpc, z odpowiednią zmianą stosowną do terminologii i systematyki kpa.

Proponowana zmiana Ordynacji podatkowej oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sadami administracyjnymi opiera się na tych samych założeniach co zmiana kodeksu postępowania administracyjnego, z uwzględnieniem terminologii i systematyki ordynacji podatkowej. Pozostałe zmiany stanowią konsekwencję zaproponowanych wyżej rozwiązań.

IV. Skutki społeczne i finansowe

Wejście w życie ustawy nie spowoduje wydatków ze strony budżetu państwa oraz nie wpłynie na dochody jednostek samorządu terytorialnego.

V. Konsultacje

Projekt ustawy był konsultowany z:

- Ministrem Sprawiedliwości, który przedstawił dwie opinie z uwagami oraz opinię prof. hab. Andrzeja Jakubeckiego (z Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego),
- Krajową Radą Sądownictwa, która nie zgłosiła uwag do projektu,
- Ministrem Finansów, który przedstawił uwagi do projektu,
- Sądem Najwyższym, który nie zgłosił uwag do projektu,
- Krajową Radą Notarialną, która przedstawiła dwie opinie wraz z uwagami oraz uchwałą z dnia 29 sierpnia 2008 r.,
- Krajową Izbą Radców Prawnych, która nie zgłosiła uwag do projektu,
- Krajową Izbą Doradców Podatkowych, która przedstawiła opinię wraz z uwagami do projektu,
- Naczelna Radą Adwokacką, która przedstawiła jedną uwagę.

Projekt ustawy został przesłany również do:

- Stowarzyszenia Sędziów Polskich "Iustitia",
- Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,
- Polskiej Izby Rzeczników Patentowych,
- Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do
- Ministra Skarbu

którzy nie przedstawili stanowisk.

VI. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Mikołaj Dowgielewicz**

Min.MD/340/09/DP/ma

Warszawa, dnia 16 lutego 2009 r.

**Pan Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów (druk senacki nr 363) sporządzona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) w związku z art. 60 ust. 3 pkt 1 i ust. 5 Regulaminu Senatu przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza.

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z projektem ustawy o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów (druk senacki nr 363; pismo z dnia 2.02.2009 r., nr BPS/KU-034/154/09), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,